

BEYPAZARI EVLERİ

- **EVLERİN ÖZELİKLERİ:** Eski ve olmak üzere ikili bir yerleşme düzeni gösteren ilçenin topografik yapısı oldukça engebelidir. Eski kesim Ankara İstanbul karayolunun kuzeyinde, dağların dik yamaçlarına ve vadilerine yerleşmiştir. Yerleşmeye uygun olmayan balık sırtı görünümündeki eski konut dokusu içinden çıkarak görsel bir etki yaratırlar.
- Çarşı ve geleneksel konutlardan oluşan mahalleler, eski kesimdeki karakteristik dokuyu oluşturur. İlçenin eski kesiminde, 800.000 m. Bir alan üzerinde 3000 kadar konut vardır. Bir kaç ev dışında tümü geleneksel Türk evi yapım tarzını yansıtır. Evler arası yollar insan ölçeğindedir. Genişlikleri 3- 6 m. arasında değişen yollar, konutlar yada bahçe duvarıyla sınırlandırılmıştır

- Çoęunlukla evler üç katlı olup, “tatlı sıva” denilen bir tür sıva ile sıvanmıştır. Zemin katlar taş, üst katlar ahşap iskelet üzerine, ahşap veya kerpiç dolgu sistemle yapılmıştır. Kuzeye bakan duvarlar ve ocaklı olanlarda dolgu maddesi kerpiçtir. Bölme duvarlar ise Bağdadidir (Şamdolma) .

- Konutlar genellikle geniş aileler için düşünölmüştür. Zemin katlar servise, üst katlar yaşama eylemlerine ayrılmıştır. Bütün konutlarda zemin kat, kiler, samanlık, ocak ve merdivenin bulunduğu “Taşlık” şeklindedir. Üst kat bağlantıları taşlıktan yapılmaktadır. Büyük evlerde taşlık hizmetkarlar bölümünü de kapsar. Zemin dışı ufak pencerelerle açılır. Taşlıkta bir yalak ve ocak bulunmaktadır. Bu mekan üst katlara, ilk üç dört basamağı taş olan ahşap merdivenlerle ulaşılır. Üst katlar esas yaşama alanlarıdır.

- Özellikle bahçeli evlerde görünen ve sadece Beypazarı'na özgü, "Guşgana" denilen bir bölüm tavan arasındaki mahallin çatıdan yükselerek çıkmasıyla kendini hissettirir ve yapıya farklı bir görünüm kazandırır. Bu yer depolama vazifesi görür, çatı arasının sofa üstüne gelen kesiminin bir bölümünü veya tamamını kapsar, pencereleri genellikle cephe ile aynı düzendedir.

- **DIŞ SOFALI EV TİPLERİ:** Önünde sofanın devam ettiği bir dizi odadan oluşur, merdiven bazen bu odaların arasında bazen de sofada yer alır. Oda dizisi ve sofanın bitimindeki tek bir oda şeklindedir merdiven sofadadır. Bahçe veya yola bakan odanın cephede çıkma yaptığı görülür.

- **İÇ SOFALI EV TİPLERİ:** Odalar sofanın iki yanındadır, ancak servis bölümleri bazen bu katta olamayabilir merdiven sofada veya odalar arasındadır. Odalar yine sofanın iki yanındadır, sofanın bir ucu oda ile kapanmıştır. Merdiven sofada veya odalar arasındadır, servis bölümü de bu kattadır. Eyvan odalar arasında yer alan, merdiven sofadadır. Sofanın orta sofaya dönüştüğü bir türdür merdiven sofadadır.

- **ORTA SOFALI EV TİPLERİ:** Bu tip özelliği sofanın odalar, servis bölümleri veya eyvanlar tarafından çevrelenmesidir. Odalar köşelere yerleştirtlmıştır, dört türde incelenebilir;
- İki eyvalı, merdiven eyvalardan birinin içindedir.
- İki eyvanlı, merdiven odalar arasındadır.
- Dört eyvanlı, merdiven eyvanlardan birinin içindedir.
- Dört eyvanlı, servisler sofanın bir köşesindedir

DÜĞÜNÜN İ. GÜNÜ - Pazarları - NİĞAN
Kız Evdeki Ev Mutfağı

Düğünlerde özen edilen bakım penası
başlıklar? Paçavralar (kızlar için) baklara
papuk dolma dolmaları. Tabiri penası
düğün ortası (yigirtili püresi dolması), çekirdek
bu et, paprak dolması, ortalı baklara, püresi
püresi, tuzun hoşlu ve banyo püresi bulucak
Yeni gün düğün süzmesi kız evinde ve
erkek evinde bu yemekler özen edilir.

THE FIRST DAY OF THE WEDDING
Monday - The Bridegroom's
Floor: Bridegroom's Home

günün ilk öğünü kız evinde

- **Kapılar – Kapı Kanatları:** Kapı odaya bağlı bir öge gibi olup, en süslüsünden en ilkeline, hepside odanın içine açılır. En önemli özellik kapı ve çevresinin odanın bütün öğeleri ile çözümlenmiş ve biçimlendirilmiş olmasıdır.
- Genellikle odalar tek kapılı olup, içe bakan yüzleri süslü dışa bakan yüzleri yalın bırakılmıştır. Odaların önem derecelerine göre kapı kanatları değişiklik gösterir. Dış kapılar zemin kata ışık sağlayacak biçimde kafeslidir. Beypazarı evlerinde, hemen bütün sabit elemanlarda olduğu gibi kapılarda da boya kullanılmamıştır. İç kapılar 90* 200 – 210 cm boyutlarındadır.

- **Kapı Tokmakları:** Kapı, Anadolu evinde önemli bir öğedir. Ailenin kültürel ve sosyal kimliğini belirler. Tokmaklarda aynı şekilde içeride yaşayanların sosyal durumunu, statüsünü simgeler. Zenginlerin kapı tokmakları kalın, ağır, süslü ve pırınçtendir. İmkânları zayıf olanların ise ince, basit ve demirdendir.

- **Sekialtı:** Evde, sofanın bir parçası odanın içine doğru uzanır bu bölüm, odanın girşi, alçaltılmış döşeme olan seki altı ve dolaplardan oluşan bir geçit alanı niteliğindedir.

- **Yüklük:** Yüklükler, yatma eylemi için yere serilerek kullanılan yatak, şilte ve yastıkların gündüz muhafaza edildikleri yerlerdir. Zaman zaman gusülhane denilen bölümde yıkanma ve arınma işlevine de hizmet ederler. Bunun nedeni abdest alma işlemini, İslam dininden kaynaklanan huşu etkisi ile gizlilik için de oda dışına çıkmadan gerçekleştirilmesidir. Bazı örneklerde gusülhane ocak yanına alınarak sıcak tutulmak istemiştir.

- **Sedir:** Beypazarı evinde, iç dış ilişkilerin yoğunlaştığı bölgeler, pencere çevreleri, oturma için düzenlenmiştir. Orta alan çok amaçlı kullanım için boş bırakılmıştır. Pencere dizileri ve çıkmalar, genellikle sedirlerin varlığından kaynaklanmıştır. Bu sedirler dinlenme karşılıklı söyleşi amacı ile kullanılmıştır. Yapı türü ve oda boyutu ne olursa olsun, el verdiğince sedirin konumu dışa dönük pencere ve duvar kenarlarına çekilmiştir. Beypazarı evlerinde sedir I, L ve U tipinde yapılmış eyvan, U tipinde sofaya da rastlanır. Oturma ve yatma eylemine hizmet eden bu ahşap elemanın yerden yüksekliği 30- 40 cm genişliği ise 70- 80- 90 cm arasında değişir.

- **Dolaplar:** Dolaplar Beypazarı evlerinde kapalı ve açık kullanım alanlarıdır. Dolabın yüklükten farkı derinlik ve genişliğin daha az olmasıdır. Dolabın türü biçim ve boyutu ne olursa olsun sade ve süslemeli olan dolaplar döşemeden çoğunluk 50 cm yukardan başlayıp üst sınırını insan elinin uzanabileceği yükseklikte oluşur. Bu yükseklik bazen düşeyde ikiye bölerek daha az kullanılan üst kesimi oluşturur.
- Ocağın iki yanında ve dolapların yanında oyma veya gözenek diye isimlendirilen küçük gözler işlevsellikten çok birer görsel öğelerdir. Bir bölümü yüklük, bir bölümü gusülhane olarak kullanılan dolaplardan gusülhane binanın dış yüzüne rastlayan kısmında yer alır. Böylece kullanılmış su kolayca dışarı atılır. Dolap düzeni içinde ayrıca, yerel dilde “Oyma” ismini alan gözlerde vardır.

- **Lambalık** (Çiçeklik): Lambalık veya çiçekli denilen bu elemanların yerden yüksekliği 120-125 cm olup, 70-80 cm genişlikte ve 120 cm yüksekliktedir. Bazen tek olarak dolabın içine oyunmuş, bazen de ahşap dolap ile bütünlenmiştir. Tepesi düz kesimli veya yarım daire seklindedir. Bu tür odalarda en çok görülen lambalık örneğidir. Bir diğer tür, daha geniş ve derin olup sofa taşlık ve merdiven rastlanılan şekildir.

- **Ocak:** Beypazarı evinde ocak taşlık ve mutfak olarak kullanılan mahallerde yer alır. Ortalama 60-70 cm derinlik 80-90 cm genişliğe sahip bu ocaklar odaya doğru 15- 20 cm lik çıkma yaparlar. Ocağın iki yanı bazende tek yanında araç veya odun depolamak için kullanılan dolaplar vardır. Az sayıda olan ocaklar sade veya yaşmaklı denilen türde süslemelidirler. Ocağın bulunduğu duvar kalın tutularak iki yanında lamba ve benzeri eşya koymak için nişler ve gözler düzenlenmiştir.

- **Raf:** Kapı pencere ve dolapların üst kısmını belirleyen ahşap yatay bant (Pervaz) raf niteliğinde olup, döşemeden en çok 2.20 m yükseklikte konumuna göre 11 veya 20-25 cm genişliktedir. “ Kullanma alanının insan boyutu dışına çıkmaması” temel ilkesi bir üst sınırının oluşumuna neden olmuştur. İç düzen öğeleri bu üst sınır çevresinde düzenlenmiştir. Yemişlik, sergen, terek gibi isimler alan raf genelde 12-20 cm genişliğindedir.

- **Pencereler:** Aydınlatma ve güneşe açmak için çeşitli yönlere bakan pencereler düzenlenmiştir. Sedirde oturan bir insanı dışarıya rahatlıkla görebilmesi için pencereler sedir yastığı yüksekliğinden başlarlar. Başlangıç ve bitiş düzeylerinden geçen ahşap bant bütün odayı dolandır. Çoğu evlerde pencere pervazı üzeri üçgen bitirilmiştir. Pencerelerde ahşap ve demir korkuluklar yaygın olarak kullanılmıştır. Pencereler iki kanatlı olup, kanatları üç türde açılım göstermektedir;
- Düşey yönde çalışan kanat
- Düşey menteşeli kanat
- Karma kanat
- Bazı odalarda özellikle Başoda da bezemesel nitelikte üst sıra pencereler bulunur. Bunlar alt pencerelerin yalınlığına karşın özenle süslenmiştir bunda amaç tavanın bol ışıkla zenginleştirilmesidir.

- **Tavanlar:** Beypazarı evlerinde tavanlar genellikle kare şeklinde ve ahşaptır. Ahşap kaplama düz veya diyagonal çıtalar şeklindedir. Odaların önem derecesine göre tavanlar yalın halde bırakılmış veya emn basitinden gelişimine, değişik türlerde, çoğunluk ahşap süslemeler ile kaplanmıştır. Süslemeli tavanlarda ise tavanın ortasında yıldız veya daire biçiminde bir göbek vardır. Göbeğin çevresinde ise yine diyagonal veya kırık çıtalama ile genişletilmiş ve tavan elde edilmiştir. Bazı evlerde bu tavanların renklendirilmiş olanlarına rastlanmaktadır.

- **Döşeme:** Yemek zamanı, alçak yuvarlak masada ayaklı tepsi, yaygı serilerek yenilen yemek, yatma zamanı ise yüklükten çıkan yataklar hep döşeme üzerine yayılır ve işlevi bitince kaldırılır bu durum yalın bir alt örtü, yani döşemeyi gerektirir. Bu alt örtü üzerine ayrıca bağdaş kurulur diz çökerek oturulur ve namaz kılınır. Ahşap, taş, toprak ve kireç harcı olan kaplama malzemesi üzerine hemen her evde kilim, cicim, halı, hasır, keçe gibi dokumalar örtüldüğü görülür.

